

Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti

Minnisblað

Viðtakandi: Efnahags- og viðskiptanefnd
Sendandi: Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytið
Dagsetning: 10.03.2020
Málsnúmer: ANR20030155
Bréfalykill: 00.02

Efni: Beiðni um minnisblað um þingmál 313.

Með rafréfi frá 3. mars sl. óskaði efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis eftir að ráðuneytið tæki saman minnisblað þar sem fram kæmi afstaða þess til ábendinga í umsögnum Félags skipstjórnarmanna og Sjómannasambands Íslands og Félags vélstjóra og málmæknimanna um þingmál 313 á yfirstandandi löggjafarþingi, sem varðar afnám stimpilgjalds af skjölum sem varða eignayfirfærslu skipa.

Ástæðulaust er að rekja efni þeirrar tillögu sem frumvarpið hefur að geyma. Í skýringum segir að frumvarpið sé lagt fram „í kjölfar þeirrar almennu umræðu sem átt hefur sér stað um skyldu til að greiða stimpilgjald af skjölum er varða eignayfirfærslu skipa“ og er því ætlað að „vera til hagsbóta fyrir rekstrarumhverfi skipa á Íslandi“. Jafnframt er vísað til „jafnræðis atvinnugreina“. (þskj. 354).

Í tilvísari umsögn Sjómannasambandsins og VM er talið að stimpilgjöld séu „nauðsynlegur hemill“ til að vernda störf íslenskra sjómanna sem taki laun eftir íslenskum kjarasamningum. Nægilegt væri, að álit félaganna, að afnema stimpilgjald í fyrsta skipti sem skip kæmi á íslenska skipaskrá. Með því að afnema gjaldið sé „útgerðinni kleift að flagga skipum inn og út af íslenskri skipaskrá að eigin geðþótta og stefna afkomu sjómanna í stórhættu“. Lík sjónarmið eru í umsögn Félags skipstjórnarmanna, þar sem því er haldið fram að öruggt megi telja að „ákveðnar útgerðir sækji í verulegu auknu mæli að skrá skip sín á erlenda fána til lengri eða skemmri tíma.“

Hér á eftir fara nokkrar athugasemdir af þessu tilefni:

Frumvarpið mun í engu breyta kjörum sjómanna við veiðar íslenskra skipa á íslenskum aflaheimildum, sbr. 5. gr. laga um stjórn fiskveiða og ákvæði kjarasamninga. Þá eru úthafsveiðar Íslendinga á stofnum sem ekki lúta íslenskri fiskveiðistjórn hverfandi eða engar. Afmarka má áhyggjur launþegasamtaka við samninga um veiðar í lögsögu þriðju ríkja. Nánar má afmarka þetta í ljósi reynslunnar við veiðar á makríl í Grænlandskri lögsögu, en Barentshafsveiðar samkvæmt Smugusamningi og veiðar í færeyskri lögsögu samkvæmt tvíhliða samningi, lúta íslenskri fiskveiðistjórn með útgáfu aflaheimilda.

Svo sem kunnugt er hafa veiðar Grænlandinga á makríl aukist á síðustu árum. Á sínum tíma gerðu nokkrar íslenskar útgerðir samninga um að stunda makrílveiðar í grænlandskri lögsögu. Það var fyrir milligöngu og af kvóta Grænlandskra útgerða. Kvað nokkuð að þessu á árunum 2016-18 og er sérstakt ákvæði í tvíhliða samningi landanna, um heimildir til að landa afla í makríl upp að tilteknu marki. Hvort sem veldur lök afkoma við þessar veiðar eða aðrir þættir, svo sem stjórnmálaleg gagnrýni í Grænlandi, aukin umsvif Grænlandskra útgerðarféлага eða samkeppni við Rússa og Kínverja, þá hafa þessar veiðar nú fallið niður.

Það er skiljanlegur metnaður Grænlandinga að sem stærstur hluti afla þeirra verði veiddur af grænlandskum skipum með grænlandskri áhöfn. Settar hafa verið reglur til að byggja undir þetta og er skylt í lögum í Grænlandi að allir áhafnarmeðlimir stærri skipa séu grænlandskir (hafi búið í a.m.k. tvö ár í Grænlandi) utan þess að yfirmenn mega vera að 4/10 hlutum erlendir. Rúmlega tíu útgerðarfélög stunda makrílveiði í Grænlandi. Ráðuneytinu er kunnugt um að tvö íslensk útgerðarfélög eiga hluti í

tveimur þessara félaga. Við endurnýjun skipastóls hjá þessum íslensku félögum fyrir um 6-7 árum síðan voru íslensk skip lögð inn í þessi grænlenku félög. Sambærileg skilyrði og eru í íslenskum lögum gilda um erlent eignarhald í grænlenkum sjávarútvegi og eru þessi félög því væntanlega í meirihluta-eigu Grænlenkinga. Ráðuneytið býr ekki yfir upplýsingum um þjóðerni áhafna þessara skipa en ekki er ósennilegt að þar séu íslenskir sjómenn að einhverju marki í skipsrúmi, a.m.k. í yfirmannsstöðum.

Loks má nefna að mögulegt er að þurrleiguskrá íslenskt fiskiskip til veiða í lögsögu þriðja ríkis, en það varðar engu hér enda eru skip þá leigð til veiða á fána annars ríkis án áhafnar, sbr. 1. gr. a. í lögum um skráningu skipa.

Það má vel vera að ráðuneytið sjá ekki fyrir öll möguleg áhrif þeirrar tillögu sem hér um ræðir, enda ræðst hún fyrst og fremst af ákvörðunum eigenda skipa, en samantekið verður þó ekki annað séð en tillagan raski í engu launakerfi sjómanna við veiðar íslenskra skipa úr íslenskum veiðiheimildum. Þá verður ekki séð að tillagan hafi nein bein áhrif á aðrar veiðar sem nú eru stundaðar. Með tillögunni verður hægara að flytja skip tímabundið til annars ríkis, t.d. til Grænlands, en benda má á að með því geta orðið til nýjar eða auknar tekjur hjá íslenskum útgerðarfélögum og mögulega jafnframt tækifæri fyrir íslenska sjómenn.

Reykjavík 12. nóvember 2019

Umsögn v/ Frumvarps til laga

um breytingu á lögum um stimpilgjald, nr. [138/2013](#) (afnám stimpilgjalds af skjölum varðandi eignayfirfærslu skipa). Þingskjal 354 B.t. Efnahags og viðkiptanefndar. Stjórnarfrumvarp.

Úr greinargerð

2. Tilfni og nauðsyn lagasetningar.

Frumvarp þetta er lagt fram í kjölfar þeirrar almennu umræðu sem átt hefur sér stað um skyldu til að greiða stimpilgjald af skjölum er varða eignayfirfærslu skipa. Í frumvarpinu eru lagðar til breytingar á lögum um stimpilgjald, nr. [138/2013](#), og er þeim ætlað að vera til hagsbóta fyrir rekstrarumhverfi skipa á Íslandi.

Athugasemdir FS við greinargerðinni

Félag skipstjórnarmanna vekur athygli á að þetta ákvæði laganna um stimpilgjöld er sá þröskuldur sem komið hefur í veg fyrir stóráukna hreyfingu skipa inn og út af íslenskri skipaskrá undir erlent flagg og til baka. Sú staðreynd ætti að vekja nefndarmenn til umhugsunar um hvort forsendur frumvarpsins séu fullnægjandi, þegar höfundar þess afgreiða málið einfaldlega með því að fullyrða að lagabreytingin sé til hagsbóta fyrir rekstrarumhverfi skipa á Íslandi. Nú er það svo að á íslenskum skipum eru íslenskir sjómenn sem njóta íslenskra kjarasamninga. Þessir sjómenn eru af stærstum hluta fjölskyldumenn sem eiga sitt lífsviðurværi undir öruggu rekstrarumhverfi þeirra skipa sem eru þeirra afkomu og starfsvettvangur. Með því að Alþingi aflétti þeirri gjalddöku sem til þessa hefur komið í veg fyrir stóráukna út og inn flagganir íslenskra skipa þá er starfsöryggi óþekkts, en fortakslaust vaxandi fjöldi íslenskra sjómanna varpað fyrir róða. Öruggt má telja að ákveðnar útgerðir sæki í verulega auknu mæli að skrá skip sín á erlenda fána til lengri eða skemmri tíma.

Meðfylgjandi er ítarlegri sameiginleg umsögn Félags skipstjórnarmanna og Sjómannasambands Íslands er varðar sama sömu lagabreytingar sem birt var á Samráðsgátt stjórnvalda þann 11. október 2019.

Virðingarfyllst f.h. Félags skipstjórnarmanna

Árni Bjarnason formaður

Efni: Áform um breytingar á stimpilgjaldi

Alvarleg aðför að íslenskri sjómannastétt

Þann 30. september birtist á Samráðsgátt stjórnvalda áform um framlagningu frumvarps til breytinga á lögum **nr. 138/2013** um stimpilgjald. Ástæðan er fortakslaust sú að til staðar er einbeittur vilji ákveðinna útgerða til að fá niðurfellingu á stimpilgjaldi. 1,6 % þegar fiskiskipum er flaggað út. Þ.e. afskráð af íslenskri skipaskrá og skráð í öðru ríki. Þetta ákvæði laganna kostar útgerðir margar milljónir og er það eina sem virkað hefur sem hemill á útgerðir til að sporna við því að hringlað sé með íslensk skip fram og aftur milli ríkja með útflöggunum.

Óásættanlegar afleiðingar þessarar fyrirhuguðu lagabreytingar á stöðu íslenskra sjómanna eru þær að atvinnuöryggi vaxandi hluta þeirra er fyrir bí. Svo dæmi sé tekið er skilyrt samkvæmt grænenskum lögum að allir undirmenn verði að vera Grænendingar. Á þeim íslensku skipum sem skráð hafa verið á Grænlandi eru meira og minna öll kjarasamningsbundin réttindi sem sjálfsögð eru talin hjá sjómönnum á íslenskum skipum, ekki til staðar. S.s. greiðslur í lífeyrirsjóði og til stéttarfélaga til hagsmunagæslu fyrir sjómennina. Slysatryggingar ekki svipur hjá sjón og menn missa rétt á Íslandi til að nýta sér þjónustu Almannatrygginga eftir ákveðinn tíma. Allir íslenskir sjómenn sem ráðnir eru hjá „grænenskri útgerð“ geta ekki leitað til stéttarfélaga til að gæta hagsmuna sinna, heldur eru komnir upp á náð og miskunn útgerðarinnar með þau mál sem þeim þykir miður fara.

Við blasir að með niðurfellingu stimpilgjaldsins eru allar líkur að útflagganir íslenskra fiskskipa muni stóraukast og ómældur fjöldi sjómanna missa atvinnuna með neikvæðum afleiðingum fyrir þjóðfélagið, sjómennina og fjölskyldur þeirra. Skatt- og útsvarstekjur ríkis og sveitarfélaga dragst saman samfara auknu atvinnuleysi sjómanna.

Sá eini sem á sama tíma hagnast á lagabreytingunni er útgerðaraðilinn, en sá hagnaður er að mati okkar fortakslaust allt of dýru verði keyptur og meiri hagsmunum fórnað fyrir minni.

Á samráðsgáttinni má nú sjá *mat á áhrifum lagasetningar* sbr. samþykkt ríkisstjórnarinnar frá 10. mars 2017. Sú lesning er að mati okkar bæði ófagleg og yfirborðskennd. Þar er í niðurlagi álitserðar sem er upp á 2 ½ bls. samandregin niðurstaða mats með vísun í fylgiskjöl tíunduð á eftirfarandi hátt:

„Gert er ráð fyrir því að lagabreytingar frumvarpsins um afnám stimpilgjalda af skjölum er varða eignayfirfærslu skipa hafi óveruleg áhrif á afkomu ríkissjóðs verði frumvarpið óbreytt að lögum. Hinsvegar ættu þær breytingar sem stefnt er að með frumvarpinu að hafa jákvæð áhrif á hagsmunaaðila.“

Einnig má vekja athygli á að á bls. 3 er lagt mat á hvort frumvarpið hafi áhrif á tiltekna þjóðfélagshópa s.s. aldurshópa, tekjuhópa, mismunandi fjölskyldugerðir. Höfundar matsins afgreiða það álitamál einfaldlega með þremur orðum þ.e.a.s. „*Á ekki við!*“ Hvergi er minnst með einu orði á íslenska sjómannastétt og hvað þeirra biður verði frumvarpið að lögum.

Forverar núverandi þjóðkjörinna fulltrúa hafa klárlega með lögfestingu núverandi fyrirkomulags, metið forsendur fyrir álagningu stimpilgjalda á skip út frá mun rökréttari hagsmunum en þeir þingmenn sem lagt hafa nafn sitt við það frumvarp sem nú liggur fyrir Alþingi. Vaxandi floti öflugra fiskiskipa undir erlendum fána eru í eigu Íslendinga. Bregðist eigendur þess flota við með þeim hætti sem boðið er upp á með nýrri lagasetningu má gera ráð fyrir verulegum og afgerandi neikvæðum afleiðingum á stöðu íslenskra sjómanna á fiskiskipum.

Félag skipstjórnarmanna og Sjómannasamband Íslands skorar á þingheim að hafna framkomnu frumvarpi um breytingar á lögum um stimpilgjald **nr. 138/2013** og standa þar með vörð um hag íslenskra sjómanna.

F.h. Félags Skipstjórnarmanna

F.h. Sjómannasambands Íslands

Árni Bjarnason form.

Valmundur Valmundsson form.

Nefndasvið Alþingis
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar
Austurstræti 8–10
101 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 25. nóvember 2019

Efni: Umsögn SAF og SVP um frumvarp til laga um breytingu á lögum um stimpilgjald, nr. 138/2013, (afnám stimpilgjaldsskyldu á skjölum varðandi eignayfirfærslu skipa).

Hinn 1. nóvember sl. lagði fjármála- og efnahagsráðherra fram á Alþingi frumvarp til laga um breytingu á lögum um stimpilgjald. Með frumvarpinu er lagt til afnám stimpilgjaldsskyldu skjala sem varða eignayfirfærslu skipa yfir 5 brúttótonnum sem eru skrásett á Íslandi. Frumvarpsdrögin hafa verið yfirfarin á vettvangi SAF – Samtaka ferðaþjónustunnar og SVP – Samtaka verslunar og þjónustu (hér eftir sameiginlega nefnd *samtökin*).

Að mati samtakanna er afnám stimpilgjaldsskyldu skjala vegna eignayfirfærslu skipa afar tímabært. Gera má ráð fyrir að stimpilgjaldslaus viðskipti með skip muni hafa jákvæð áhrif á atvinnulífið enda dregur afnámið úr viðskiptakostnaði vegna kaupa og sölu skipa. Hafa ber í huga að það er ekki aðeins sjávarútvegurinn sem nýtir skip á Íslandi heldur einnig aðrir atvinnurekendur, t.d. fyrirtæki sem annast flutning vara og ferðaþjónustufyrirtæki. Frumvarpið ætti að liðka fyrir viðskiptum með skip og þannig auka möguleika fyrirtækjanna til að ráðast í nauðsynlega endurnýjun og hagræðingu. Um þessar mundir eru eldsneytiskaup einn helsti rekstrarkostnaðarþáttur skipa og því hafa rekstraraðilar þeirra mikla hagsmuni af því að geta snurðulaust endurnýjað skip með minni eldsneytisnotkun fyrir augum. Endurnýjun á þeim grunni styður við loftslagsmarkmið. Að sama skapi fylgir kaupum nýrra skipa ýmiskonar notkunarhagræði sem jafnan kemur fram í bættri nýtingu og lægri rekstrarkostnaði að öðru leyti.

Samtökin fagna þeim áformum sem endurspeglast í frumvarpinu og hvetja til samþykkis þess.

Virðingarfyllst,

f.h. SAF – Samtaka ferðaþjónustunnar og SVP – Samtaka verslunar og þjónustu

Benedikt S. Benediktsson

Reykjavík, 25. nóvember 2019

Efni: Afnám stimpilgjalds af skjölum varðandi eignayfirfærslu skipa (313. mál – 150. lþ.)

Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi (SFS) hafa tekið til umsagnar frumvarp til laga um breytingu á lögum um stimpilgjald nr. 138/2013, er varðar afnám stimpilsgjalds af skjölum við eignaryfirfærslu skipa.

Samkeppnishæfni íslensks sjávarútvegs ræðst af þeim kostnaði sem hann þarf að standa undir. Því meiri kostnaður, sérstaklega innanlands, mun draga úr samkeppnishæfni hans. Rétt er að hafa í huga að 98% af íslensku sjávarfangi er selt á alþjóðlegum markaði þar sem samkeppnin er afar hörð. Þar er hin eiginlega víglína íslensks sjávarútvegs dregin.

Samtökin taka undir mikilvægi þess að afnema stimpilgjald af skjölum varðandi eignayfirfærslu á skipum. Í dag eru skip einu atvinnutækin sem bera slíkt gjald og er gjaldið 1,6% af verðmæti fiskiskips lagt á við skráningu fiskiskips í íslenska skipaskrá og einnig þegar fiskiskip er afskráð. Að mati samtakana er atvinnugreinum þannig mismunað með opinberum aðgerðum. Æskilegt er að öll atvinnutæki séu undanþegin greiðslu stimpilgjalds og þannig háð sömu leikreglum og jöfnum tækifærum að nýta atvinnutækin. Engin málefnaleg rök eru fyrir því að aðrar reglur gildi um skip en t.d. flugvélar, jarðbora eða önnur þungavinnutæki. Þá taka samtökin undir það sem segir í greinargerð með frumvarpinu: „...með vísan til sjónarmiða um jafnræði atvinnugreina er talið rétt að ekki verði lengur innheimt stimpilgjald vegna skjala er varðar eignayfirfærslu skipa yfir fimm brúttótonnum. Slík breyting er jafnframt í samræmi við það regluverk sem fyrirfinnst á Norðurlöndunum varðandi stimpilgjald, en þar takmarkast stimpilgjald almennt við fasteignaviðskipti.“

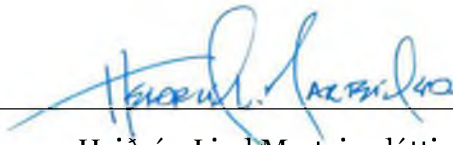
Mikilvægt er að heimatilbúnað hindranir dragi ekki mátt úr íslenskum sjávarútvegsfyrirtækjum sem eiga í harðri samkeppni á alþjóðlegum markaði. Stjórnvöld eru hvött til þess að gæta að samkeppnishæfni íslenskra útflutningsfyrirtækja því að í þeim efnum er hægara að styðja en reisa.

Þá vilja samtökin koma því á framfæri að staða íslenskra sjómanna mun ekki breytast ef frumvarpið verður að lögum. Í 5. gr. laga nr. 116/2006 um stjórn fiskveiða kemur fram að „...við veitingu leyfa til veiða í atvinnuskyni koma aðeins til greina þau fiskiskip sem hafa haffærisskírteini og skrásett eru á skipaskrá [Samgöngustofu] eða sérstaka skrá stofnunarinnar fyrir báta undir 6 metrum.“ Til þess að geta starfað um borð í íslensku skipi þurfa skipverjar ávallt að vera lögskráðir, sbr. lög um lögskráningu sjómanna nr. 35/2010. Um alla sjómenn á íslenskum skipum gilda jafnframt sjómannalög nr. 35/1985 og þar segir m.a. að um vinnu skipverja fer sem segir í

sjómannalögum og eftir atvikum í kjarasamningum. Breyting sú sem kynnt í fyrirbyggjandi frumvarpi hefur engin áhrif á fyrrgreinda stöðu.

Samtökin áskilja sér rétt til að koma á framfæri frekari athugasemdum á síðari stigum, ef tilefni er til.

Virðingarfyllst,
f.h. SFS

Heiðrún Lind Marteinsdóttir

Nefndasvið Alþingis
b.t. efnahags- og viðskiptanefndar
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 22. nóvember 2019

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum um stimpilgjald, nr. 138/2013, (afnám stimpilgjalds af skjölum varðandi eignayfirfærslu skipa)

Samtök iðnaðarins („samtökin“) skila umsögn um framvarp til laga um breytingu á lögum um stimpilgjald, nr. 138/2013, (afnám stimpilgjalds af skjölum varðandi eignayfirfærslu skipa), en samtökin skiluðu áður umsögn um frumvarpið í Samráðsgáttina 14. október 2019.

Eftir gildistöku laga nr. 138/2013, eru skip yfir fimm brúttótonnum einu atvinnutækin sem enn bera stimpilgjald þegar eignayfirfærsla á sér stað, án þess að finna sérstakan rökstuðning í lögskýringargögnum laganna, og því fagna samtökin þeirri ákvörðun að afnema eigi stimpilgjaldaskyldu á skjölum vegna eignayfirfærslu skipa yfir fimm brúttótonnum.

Með afnámi þessarar gjaldtöku, sem er íþyngjandi m.a. fyrir skipaframleiðendur, er dregið úr mismunun á fyrirtækjum eftir eðli starfsemi þeirra. Er umrætt frumvarp enn fremur til þess fallið að auka samkeppnishæfni íslenskra skipaframleiðenda sem eiga í harðri alþjóðlegri samkeppni, en í greinagerð með frumvarpinu kemur fram að afnám stimpilgjaldsins hafi óveruleg áhrif á afkomu ríkissjóðs. Leggja því samtökin til að frumvarpið verði samþykkt.

Virðingarfyllst,
f.h. Samtaka iðnaðarins

Guðrún Birna Jørgensen,
viðskiptastjóri á framleiðslusviði SI

Reykjavík 22. nóvember 2019

Umsögn vegna frumvarps til laga

Um breytingu á lögum um stimpilgjald nr. 138/2013 (afnám stimpilsgjalds af skjölum varðandi eignayfirfærslu skipa). Þingskjal 354 b.t. Efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis.. Stjórnarfrumvarp.

Úr greinargerð

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Frumvarp þetta er lagt fram í kjölfar þeirrar almennu umræðu sem átt hefur sér stað um skyldu til að greiða stimpilgjald af skjölum er varða eignayfirfærslu skipa. Í frumvarpinu eru lagðar til breytingar á lögum um stimpilgjald, nr. 138/2013, og er þeim ætlað að vera til hagsbóta fyrir rekstrarumhverfi skipa á Íslandi.

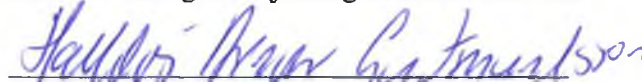
Athugasemdir Sjómannasambands Íslands og VM félags vélstjóra og málmæknimanna við greinargerðinni

Sjómannasamband Íslands og VM - félag vélstjóra og málmæknimanna geta ekki undir neinum kringumstæðum nema að einu leiti tekið undir nauðsyn þessarar lagasetningar sem fram kemur í 2. tölulið greinargerðarinnar, það er þegar skip koma í fyrsta skipti á Íslenska skipaskrá. Stimpilgjöldin hafa verið nauðsynlegur hemill til að vernda störf Íslenskra sjómanna sem taka laun eftir Íslenskum kjarasamningum. Sjómannasamband Íslands og VM - félag Vélstjóra og málmæknimanna benda á að í lang flestum tilfellum eru Íslenskir sjómenn fjölskyldumenn sem eiga lífsviðurværi sitt undir öruggu rekstrarumhverfi þeirra skipa sem eru þeirra starfsvettvangur. Með því að aflétta stimpilgjaldi er útgerðinni gert kleift að flagga skipum út og inn af Íslenskri skipaskrá að eigin geðþótta og stefna afkomu sjómanna í stórhættu. Hvergi er talað um „rekstrarumhverfi“ sjómanna eða umhyggju fyrir störfum sjómanna í frumvarpinu. Í ljósi þess sem fram kemur í „Samherjaskjölunum“ svokölluðu ætti Alþingi að fara sér afar hægt í þessum efnum. Einnig vill Sjómannasambandið taka fram að í umsögn þess og Félags skipstjórnarmanna frá 11. október 2019 kemur fram alger andstaða við frumvarpsdrögin og hlaut það engar undirtektir, eins og þó ráða má af 5. tölulið greinargerðarinnar. Því er hér með mótmælt að Sjómannasamband Íslands hafi tekið með jákvæðum hætti undir frumvarpsdrögin og vísar í viðkomandi umsögn. Undir það tekur VM - félag vélstjóra og málmæknimanna einnig.

F.h. Sjómannasambands Íslands

Valmundur Valmundsson formaður

F.h. VM - félags vélstjóra og málmæknimanna

Halldór Arnar Guðmundsson forstöðum.